

Kwartaal update

Monitoring van de werkgelegenheid en de sociale bescherming in België

06/07/2023

Working Group Social Impact Crises

.be

FEDRIS

KSZ
BCSS

STATBEL

HZIV

INHOUD

Kwartaal update	
Achtergrond.....	3
Vooraf.....	3
Algemene beoordeling sociaal-economische situatie.....	4
Belangrijkste updates.....	5
Macro-economische inschattingen.....	6
Vooruitzichten.....	6
Europees niveau.....	6
België.....	7
Prijs evoluties.....	8
Arbeidsmarktontwikkelingen.....	10
Arbeidsmarktindicatoren.....	10
FOCUS: Coronacrisis & arbeidsmarkt: conclusies van de RSZ.....	12
Tijdelijke werkloosheid.....	13
Zelfstandigen.....	13
Inkomen, armoede en sociale bijstand.....	15
Maatschappelijke hulp- en dienstverlening door de OCMW's.....	15
Inkomen & Armoede.....	17
Focus: Projecties armoederisico en inkomensongelijkheid: daling Belgisch armoederisico tot 2030, daarna stijging tot 2070.....	18
Monitoring van de levensomstandigheden.....	19
Ruimere sociale ontwikkelingen.....	21
De Oekraïne crisis.....	21
Profiel.....	21
Arbeidsmarktintegratie.....	22
FOCUS: geleidelijke stijging in de tewerkstelling van Oekraïense vluchtelingen in België.....	24
De energiecrisis.....	25
Potentiële impact op het inkomen.....	27

Vooraf

Onder de naam 'Working Group Social Impact Covid-19 (WG SIC)'¹ startte in april 2020, op initiatief van de federale crisiscel ECOSOC, een reeks federale instellingen een monitoring van de sociale en tewerkstellingsimpacts van de COVID pandemie. De doelstelling was om een zo actueel en zo volledig mogelijk beeld te bieden van de ontwikkelingen op deze domeinen. Deze monitoring werd verdergezet in 2021 en 2022, waarbij ook de impact van de Oekraïne crisis en de energiecrisis werd opgevolgd. Gelet op het belang van een actueel beeld van de evolutie van de sociale situatie, ook buiten een acute crisisperiode, wordt de monitoring verdergezet, onder de nieuwe naam van de werkgroep 'Working Group Social Impact Crises' (WG SIC).

De resultaten van de monitoring werden verwerkt in een nota. Deze nota was een levend document dat werd aangepast naarmate er nieuwe en aanvullende cijfers beschikbaar kwamen. De nota werd enkele keren herwerkt om hem aan te passen aan de evoluerende (COVID-)situatie. De 'oude' nota's blijven echter beschikbaar en relevant als overzicht van de periode 2020-2022 en zijn beschikbaar op de webpagina van de WG SIC².

Met het oog op een toegankelijker en permanentere vorm van rapportering, is er beslist om de rapporteringsvorm binnen de WG SIC opnieuw te herwerken. De focus blijft evenwel liggen op het samenbrengen van zo recent mogelijke gegevens met het oog op het aanbieden van een zo actueel mogelijk beeld van de tewerkstellings- en sociale situatie.

Maandelijks worden de cijfers geactualiseerd in het [dashboard](#). Daarnaast stelt de werkgroep elke maand een bijbehorende, [beknopte nota](#) op die de belangrijkste evoluties op basis van deze cijfers samenvat. Elk [kwartaal](#) stelt de werkgroep een [uitgebreidere nota](#) samen die een gedetailleerder overzicht geeft van de tewerkstellings- en sociale situatie in België.

¹ 'Methodologische noot over voorlopige administratieve gegevens': Men moet rekening houden dat een deel van de cijferreeksen (en beschikbare breakdowns) die in deze nota worden besproken voorlopig of partieel zijn, en dus grote voorzichtigheid nodig is bij de interpretatie ervan. Voor details betreffende de methodologie, de periodiciteit en het gebruik dient u contact op te nemen met de instellingen die de data aanleveren.

² <https://socialsecurity.belgium.be/nl/sociaal-beleid-mee-vorm-geven/sociale-impact-covid-19>

Belangrijkste vaststellingen

Algemene beoordeling sociaal-economische situatie

Na de sterke prestatie in 2022, is de groei van de tewerkstelling tijdens de eerste maanden van 2023 beperkter. Dit is consistent met de macro-economische prognoses. Tegelijkertijd blijft de tewerkstellingsgraad wel op peil. De inflatie, ook deze van voeding, is de laatste maanden afgenomen en situeert zich in België op een relatief laag niveau, in vergelijking met andere EU landen. De daling van het percentage huishoudens dat aangeeft moeilijk rond te komen is consistent met vorige observaties. Alhoewel de economische en (geo)politieke situatie volatiel blijft, lijken we de laatste maanden de acute crisiscontext te hebben verlaten en lijken de tewerkstellingssituatie en inkomens- en leefomstandigheden zich momenteel in stabielere vaarwater te situeren. Daarmee komen een aantal structurele sociaal-economische uitdagingen die reeds vóór COVID en de kosten crisis aanwezig waren opnieuw meer op de voorgrond.

Belangrijkste updates

- De **werkgelegenheidsgraad** blijft in het 1ste kwartaal van 2023 vrijwel stabiel (72,1% t.o.v. 72,3% in het 4de kwartaal van 2022). De **werkloosheidsgraad** blijft gelijk op 5,7%, maar neemt toe van 11,4% naar 13,3% bij kortgeschoolden, en van 15,9% naar 17,0% bij personen met een niet-EU27 nationaliteit.
- De **vacaturegraad** stagneert op een hoog niveau sinds de tweede helft van 2022. In het 1ste kwartaal van 2023 stijgen de vacatures opnieuw met 4,0% t.o.v. het voorgaande kwartaal. De vacaturegraad neemt toe van 4,46% naar 4,68%.
- De **tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven** neemt sterk af in de eerste helft van 2023.
- Het aantal **faillissementen onder zelfstandigen** is in maart 2023 gelijk aan 208, hoger ten opzichte van februari 2023 (169). In april daalt dit aantal tot 172 om in mei opnieuw te stijgen tot 213. Het voorlopige cijfer voor juni 2023 is gelijk aan 100.
- De raming voor februari wijst op een stabiel aantal personen met een **leefloon** (156.000). Dit is iets hoger dan het cijfer van een jaar eerder (153.000), en lager dan het hoogste aantal tijdens de covid-periode (160.000 in februari '21). Het aantal betalingen equivalent leefloon stabiliseert in februari 2023 rond 30.000. In totaal zijn er tot dusver cumulatief in de periode maart 2022 tot en met mei 2023 31.732 toekenningen equivalent leefloon aan Oekraïense vluchtelingen, daarbij gaat het om 51.332 betrokken personen. Het aantal maandelijkse aanvragen voor **maatschappelijke hulp** is lager dan onder het hoogtepunt tijdens de covid-periode (314.000 tegen een maximum van 340.000) maar blijft op een hoog niveau.
- De **inflatie** zet in april, mei en juni 2023 haar dalende trend verder: ze daalt geleidelijk van 6,67% in maart 2023 tot respectievelijk 5,60%; 5,20% en 4,15% in april, mei en juni 2023. De inflatie voor voeding daalt geleidelijk in april (16,64%), mei (15,51%) en juni (14,43%). De **consumptieprijsindex** daalde met 0,67% in april 2023, steeg met 0,38% in mei en daalde in juni met 0,15% ten opzichte van de maand ervoor.
- De daling van de commerciële **energieprijzen** (elektriciteit en aardgas) zet zich verder door.
- Het **percentage personen dat aangeeft moeilijk rond te komen** is gedaald in het eerste kwartaal 2023 t.o.v. het vierde kwartaal 2022 (respectievelijk 43% t.o.v. 47%).

Macro-economische inschattingen

In 2022 zorgen de Russische invasie in Oekraïne en bevoorradingsproblemen voor spanning en onzekerheid op het macro-economische toneel. Verschillende organisaties of instellingen hebben hierdoor dan ook hun macro-economische vooruitzichten moeten bijstellen. Alle prognoses zijn in deze context evenwel onderhevig aan een **hoge mate van onzekerheid**, nog versterkt door de instabiele internationale context (de oorlog in Oekraïne in het bijzonder).

Vooruitzichten

De Europese Commissie publiceerde midden mei 2023 haar Spring 2023 Economic Forecast³. De OESO publiceerde haar 'Economic Outlook'⁴ een maand later. Daarnaast publiceerde het *Federaal Planbureau* (FPB) en de Nationale Bank (NBB) ook midden juni respectievelijk hun *Economische vooruitzichten 2023-2028⁵ en hun Economische projecties⁶*. **Algemeen komt men tot de conclusie dat een recessie vermeden werd en verwacht men voor België:**

- een bescheiden en stabiel economisch herstel;
- globaal, gunstige arbeidsmarktvooruitzichten;
- en een langzaam dalende inflatie.

Europees niveau

De Europese Commissie stelt de prognoses in haar Spring 2023 Economic Forecast opnieuw bij ten opzichte van haar Winter 2023 forecast. Concreet worden de *groei prognoses* voor de EU en de Eurozone opnieuw naar boven bijgesteld. Er wordt een bbp-groei voor de EU verwacht van 1,0% in 2023 en 1,7% in 2024 en voor de Eurozone een groei van 1,1% in 2023 en 1,6% in 2024 (ten opzichte van 0,8% in 2023 en 1,6% in 2024 voor de EU en 0,9% in 2023 en 1,5% in 2024 in de Winter Forecast). De OESO ramingen voor de Eurozone liggen in lijn met die van de Europese Commissie. Zo verwacht de OESO voor de Eurozone een bbp-groei van 0,9% in 2023 en 1,5% in 204.

De verwachtingen qua *inflatie* worden door de Europese Commissie ook opnieuw naar boven bijgesteld: er wordt een inflatie verwacht van 5,8% (+0,2 procentpunt t.o.v. Winter forecast) in 2023 en 2,8% (+0,3 procentpunt t.o.v. Winter forecast) in 2024 in de Eurozone terwijl de verwachte inflatie voor de EU iets hoger ligt, namelijk 6,7% (+0,3 procentpunt t.o.v. Winter forecast) in 2023 en 3,1% (+0,3 procentpunt t.o.v. Winter forecast) in 2024. Ook hier zijn de verwachtingen van de OECD gelijkaardig aan die van de Europese Commissie: de OECD raamt een inflatie van afgerond 5,8% in 2023 en 3,2% in 2024.

³ [Spring 2023 Economic Forecast: an improved outlook amid persistent challenges \(europa.eu\)](#)

⁴ [OECD Economic Outlook](#)

⁵ [Federaal Planbureau - Publicatie - Economische vooruitzichten 2023-2028 – Versie van juni 2023](#)

⁶ [Economische projecties voor België – Voorjaar 2023 | nbb.be](#)

België

In 2022, bedroeg de economische groei 3,2%. De groei werd enerzijds aangedreven door de aanhoudende post-covid inhaalbeweging, maar anderzijds afgeremd door stijgende grondstoffenprijzen, de verstoring van de internationale toeleveringsketens en onzekerheid als gevolg van de oorlog in Oekraïne (Bron: FPB).

Voor België verwacht het FPB een *bbp-groei* van 1,3% en 1,6% in 2023 en 2024. De Nationale Bank verwacht een iets hogere groei van 1,4% in 2023 en een iets lagere groei van 1,3%, in 2024. De NBB zegt dat onder andere door de arbeidsschaarste, de economische groei geleidelijk zou afnemen richting zijn potentieel. De Europese Commissie verwacht een gelijkaardige bbp-groei van 1,2% in 2023 en 1,4% in 2024 voor België. Deze percentages liggen hoger dan in haar Winter Forecast waar de Commissie een groei van respectievelijk 0,8% en 1,6% voorspelde. De OESO is iets pessimistischer voor België in 2023 waar ze een groei voorspelt van 0,9%. De groei zou volgens hen in 2024 wel opnieuw toenemen tot 1,4%.

Volgens de Economische vooruitzichten van het FPB van februari 2023, zou op vlak van *werkgelegenheid* de binnenlandse werkgelegenheid in 2023 toenemen met 52.100 personen, na een stijging in 2022 die piekte met zo'n 100.400 personen. Verder zou de *werkgelegenheidsgraad* volgens het FPB toenemen van 71,9% in 2022 tot respectievelijk 72,4% en 73,0% in 2023 en 2024 en zou verder stijgen tot 74,6% in 2028. Met name de groei van de beroepsbevolking, door de gunstige evolutie van de activiteitsgraden in de jongere- en middenleeftijdsklassen en (in beperkte mate) de komst van de Oekraïense vluchtelingen, zou leiden tot de toename van de werkgelegenheid. Zowel de werkende bevolking als de bevolking op arbeidsleeftijd zouden echter minder sterk toenemen tijdens de projectieperiode (cf. 2023-2028). In 2023 zou de (administratieve) *werkloosheidsgraad* stijgen tot 8,4% (t.o.v. 8,1% in 2022) door de verzwakking van de werkgelegenheidsgroei, het feit dat een deel van de Oekraïense vluchtelingen zich inschrijft als werkzoekende en de uitbreiding van de gewestelijke arbeidsbemiddeling naar een bredere doelgroep van niet-uitkeringsgerechtigde personen.

De NBB verwacht dat de Belgische arbeidsmarkt erg robuust blijft. Er zouden ongeveer 130.000 jobs worden gecreëerd tussen 2023 en 2025. Daardoor heerst ook nog steeds krapte op de arbeidsmarkt, met een werkloosheidsgraad die onder de 6% blijft.

Verder verwacht het Federaal Planbureau dat de Belgische *inflatie* sterk daalt van 9,6% in 2022 tot 3,9% in 2023 door de neerwaartse druk van de lagere energieprijzen. Na 2023, zou de inflatie echter langzaam verder dalen en pas in 2025 onder de 2% uitkomen. De Nationale Bank verwacht daarnaast een inflatie van 1,9% in 2023 en een iets hogere inflatie van 4,3% in 2024 door de technische impact van het aflopen van de energiesteunmaatregelen, om in 2025 opnieuw onder de 2% te zakken (cf. 1,8%). Zowel de onderliggende prijsdruk als de voedselinflatie zouden verder teruglopen.

In hun Spring Forecast, verwacht de Europese Commissie een

daling van de inflatie in 2023 van 10,3% in 2022 tot 3,4% in 2023 voor België. De inflatie zou daarna stabiel blijven in 2024 (rond 3,5%). De inflatieverwachtingen van de OESO liggen lichtjes hoger dan die van de Commissie: een inflatie van 4,0% in 2023 en 3,7% in 2024.

Prijsevoluties

Op macro-economisch vlak, is de stijgende **inflatie**⁷ één van de belangrijkste ontwikkelingen in 2022 mede door de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis. Ook in 2023 blijft de inflatie op een hoog niveau. Naast inflatievooruitzichten, beschikken we ook over maandelijkse inflatiecijfers (bron: Statbel⁸).

De inflatie zet in april, mei en juni 2023 haar dalende trend verder. De inflatie daalt immers geleidelijk van 6,67% in maart 2023 tot respectievelijk 5,60%; 5,20% en 4,15% in april, mei en juni 2023. Ter vergelijking op de piek in oktober 2022, was de inflatie meer dan dubbel zo hoog, namelijk 12,27%. De daling van de inflatie in de afgelopen maanden kan toegeschreven worden aan de daling van de prijzen van energie. Volgens Statbel daalt de 'energie-inflatie' in mei 2023 van -21,98% tot -25,82% in juni 2023 en draagt -3,48 procentpunten bij aan de totale inflatie. Hoewel de inflatie van voedingsproducten deze dalende trend vóór maart niet volgde, zien we dat de inflatie voor voeding voor de drie daaropvolgende maanden lichtjes daalt: van 17,02% in maart tot 14,43% in juni 2023. Het niveau van de inflatie voor voeding blijft echter op een zeer hoog niveau (grafiek 1).

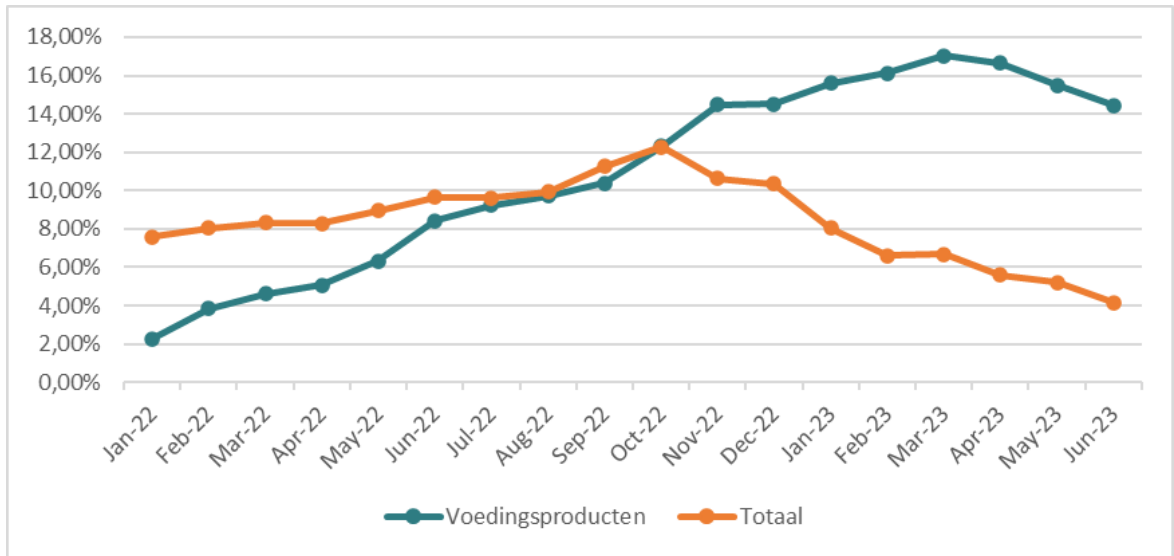
Een andere indicator die een beeld geeft van de evolutie van de prijzen is de **consumptieprijsindex**⁹. Tussen maart en juni 2023, zien we dat deze index daalde met 0,67% in april 2023 (127,67) ten opzichte van maart 2023 (127,67), steeg met 0,38% in mei (127,3) ten opzichte van april en opnieuw daalde in juni (127,11) met 0,15% ten opzichte mei.

⁷ "Inflatie wordt gedefinieerd als de verhouding tussen de waarde van het indexcijfer van de consumptieprijzen van een gegeven maand en het indexcijfer van dezelfde maand het jaar voordien. De inflatie meet dus het tempo waarin het algemene niveau van de prijzen evolueert", basisjaar: 2013=100 (Bron: Statbel).

⁸ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijsindex/consumptieprijsindex>

⁹ "Het indexcijfer van de consumptieprijzen is een economische indicator, die tot hoofdtaak heeft op objectieve wijze de prijsevolutie in de tijd weer te geven van een korf van goederen en diensten die door de gezinnen worden aangekocht en als representatief voor hun verbruiksgewoonten worden beschouwd.", basisjaar: 2013 = 100 (Bron: Statbel)

Grafiek 1. Evolutie inflatie (algemeen en van voeding), België, januari 2022 tot juni 2023 (%)

Bron: Statbel

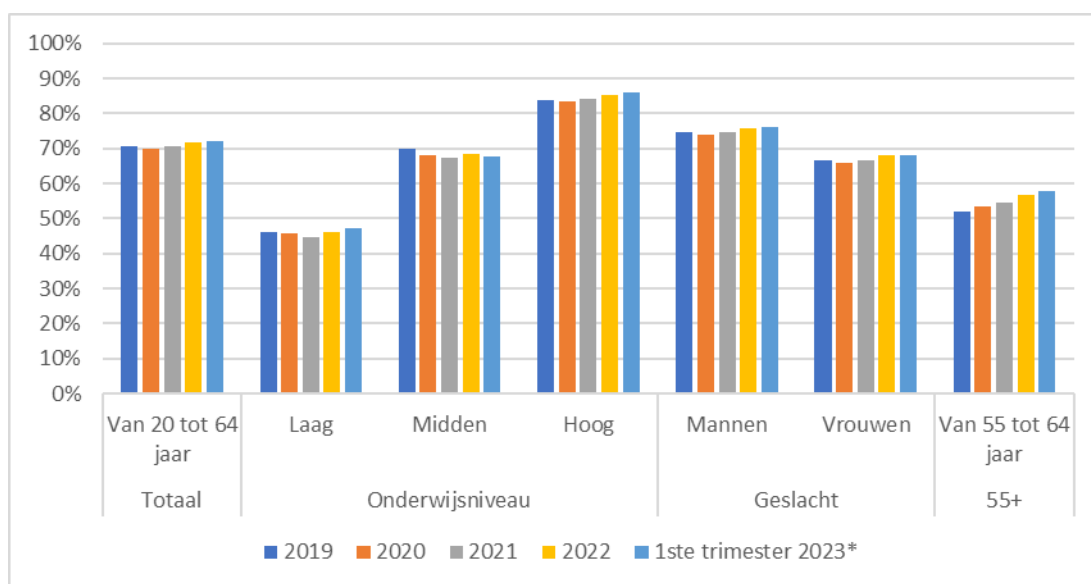
Arbeidsmarktontwikkelingen

Arbeidsmarktindicatoren

In het eerste kwartaal van 2023 is 72,1% van de 20-64-jarigen in België aan het werk, in vergelijking met 72,3% in het voorgaande kwartaal en 71,9% een jaar eerder¹⁰. De IAB-werkloosheidsgraad (15-64-jarigen) blijft stabiel op 5,7%, maar neemt toe van 11,4% naar 13,3% bij kortgeschoolden, en van 15,9% naar 17,0% bij personen met een niet-EU27 nationaliteit. De breuklijnen in de arbeidsparticipatie blijven dus groot.

Uit de RVA-data over de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden blijkt dat de daling van de werkzoekenden zich blijft doorzetten.

Grafiek 2. Werkgelegenheidsgraad (2019-2023)

Bron: Enquête naar de Arbeidskrachten, Statbel.

Noot: **Breuk** in de resultaten in 2021 omwille van de herziening van de vragenlijst en de wijziging van de IAB-definities van werkloosheid en werkgelegenheid.

De **arbeidsmarkttransities** tussen het eerste kwartaal van 2022 en het eerste kwartaal van 2023, geven aan dat mensen nog vlot aan het werk blijven, maar inactieven vaak inactief blijven. Daarnaast blijkt de uitstroom van werkloosheid naar werk gedaald.¹¹

Eén van de belangrijkste uitdagingen van 2022 was de **krapte** op de arbeidsmarkt. De **vacaturegraad** bevindt zich al sinds eind 2021 op het hoogste niveau sinds het begin van de enquête (2012).¹² De opwaartse trend zette zich

¹⁰ kwartaalresultaten van Statbel op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK): <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid#news>

¹¹ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/transities-op-de-arbeidsmarkt>

¹² <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/vacatures-op-de-arbeidsmarkt>

door in het tweede kwartaal van 2022 en stagneert op een hoog niveau begin 2023, met 4,68% in het eerste kwartaal. Meer dan driekwart (76,7%) van de vacatures bevindt zich in vijf economische sectoren: non-profitsector, wetenschappen en diensten, industrie, handel en bouwrijverheid.

Tabel 1: Vacaturegraden per activiteitssector, 2019-2023

Taux de vacance d'emploi -Total	2020				2021				2022				2023
	1er trimestre	2ème trimestre	3ème trimestre	4ème trimestre	1er trimestre	2ème trimestre	3ème trimestre	4ème trimestre	1er trimestre	2ème trimestre	3ème trimestre	4ème trimestre	1er trimestre
B. Industries extractives	0,8%	1,4%	2,1%	2,3%	1,4%	1,7%	2,2%	2,7%	1,5%	1,6%	1,9%	1,7%	1,9%
C. Industrie manufacturière	3,1%	3,3%	3,9%	2,9%	3,3%	3,8%	5,2%	5,3%	5,7%	5,5%	5,8%	5,0%	5,4%
D. Production et distribution d'électricité, de gaz, de vapeur et d'air conditionné	1,5%	2,2%	2,3%	1,8%	2,0%	2,8%	2,7%	3,9%	3,5%	3,7%	3,2%	4,1%	4,4%
E. Production et distribution d'eau; assainissement, gestion des déchets et dépollution	3,6%	3,0%	3,4%	3,2%	4,0%	3,9%	4,7%	4,8%	4,0%	3,9%	3,7%	2,7%	3,6%
F. Construction	5,4%	5,1%	3,9%	4,2%	5,5%	8,0%	8,0%	7,7%	7,3%	7,0%	7,6%	6,1%	6,1%
G. Commerce; réparation d'automobiles et de motocycles	2,8%	3,3%	3,1%	3,0%	3,3%	4,6%	4,5%	5,0%	4,8%	5,0%	5,4%	4,3%	4,5%
H. Transports et entreposage	3,1%	2,2%	2,5%	2,9%	3,1%	3,9%	4,1%	4,7%	5,5%	5,2%	4,1%	4,3%	4,5%
I. Hébergement et restauration	3,5%	4,9%	5,2%	2,9%	4,7%	10,2%	11,3%	8,9%	9,5%	7,9%	7,8%	8,2%	8,0%
J. Information et communication	6,3%	4,9%	6,0%	6,4%	7,1%	7,2%	9,1%	9,0%	9,0%	9,1%	8,5%	8,0%	8,4%
K. Activités financières et d'assurance	1,9%	1,9%	1,7%	1,7%	1,9%	2,7%	2,9%	4,0%	4,6%	3,9%	3,5%	3,3%	3,8%
L. Activités immobilières	3,4%	3,0%	3,2%	2,9%	3,1%	2,9%	5,5%	1,6%	3,1%	2,7%	3,1%	1,8%	2,8%
M. Activités spécialisées, scientifiques et techniques	6,2%	5,2%	5,8%	5,4%	7,8%	6,9%	8,2%	8,5%	8,6%	9,4%	8,1%	8,3%	7,5%
N. Activités de services administratifs et de soutien	3,9%	3,5%	3,2%	3,4%	4,0%	4,2%	5,2%	4,6%	4,8%	5,3%	5,6%	4,9%	5,6%
O. Administration publique	2,9%	2,1%	2,8%	2,3%	3,4%	3,3%	2,7%	2,7%	2,8%	3,5%	3,1%	3,2%	3,9%
P. Enseignement	2,7%	2,3%	3,1%	2,1%	2,2%	2,5%	3,3%	3,2%	3,1%	2,8%	3,0%	2,9%	3,4%
Q. Santé humaine et action sociale	1,7%	1,8%	2,1%	1,7%	1,8%	2,2%	2,6%	2,7%	2,8%	3,3%	3,3%	3,0%	3,0%
R. Arts, spectacles et activités récréatives	1,5%	1,3%	2,6%	2,7%	4,5%	4,8%	5,8%	3,8%	3,3%	4,7%	5,0%	3,2%	3,9%
S. Autres activités de services	2,3%	3,7%	2,9%	2,7%	3,1%	4,2%	4,2%	3,3%	3,0%	5,0%	3,8%	3,1%	3,7%
Ensemble	3,2%	3,0%	3,3%	2,9%	3,5%	4,2%	4,7%	4,7%	4,8%	5,0%	4,9%	4,5%	4,7%

Bron: Statbel, Vacaturestatistieken¹³

Naast de toename van de vacaturegraad, zien we in de RSZ-cijfers over de bijzondere tewerkstellingstypes dat het aantal **uitzendkrachten** op een lager niveau blijft dan in 2022. Vanaf de 2de helft van mei 2022 zakten de cijfers over interimwerk tot licht onder het niveau van 2021. Vanaf midden september 2022 wordt de daling van het aantal uitzendkrachten ten opzichte van het voorgaande jaar meer uitgesproken en bedraagt vanaf eind oktober bijna 10%. De daling van het aantal uitzendkrachten houdt ook in 2023 aan en bedraagt iets meer dan 10%. Het aantal **flexijobs** blijft wel nog steeds toenemen (ook de flexijobs via interimkantoren), maar het aantal extra's blijft onder het pre-coronaniveau (en is dus waarschijnlijk gedeeltelijk omgezet/vervangen door flexijobs). In de eerste helft van 2023 liggen ook de cijfers voor de **studentenarbeid** tussen de 5% en 10% hoger dan in 2022. Mogelijk is dit een effect van het optrekken vanaf 01/01/2023 van het aantal uren dat in het stelsel van studentenarbeid mag gepresteerd worden van 475 naar 600 uren.

Na de sterke heropleving van de arbeidsmarkt in 2022, is de groei van de totale loontrekkende tewerkstelling in het eerste kwartaal 2023 heel wat beperkter. De toename van het aantal arbeidsplaatsen was sterker bij vrouwen (+1,2%) dan bij mannen (+0,5%). De toename van het arbeidsvolume was eveneens groter bij vrouwen (+1,8%) dan bij mannen (+0,7%). De stijging van het aantal arbeidsplaatsen is het sterkst bij de oudste leeftijdsgroepen, (+1,5% bij de groep 50 tot en met 64 jaar, +15,9% bij de 65+). De toename bij deze oudste leeftijdsgroep is vooral het gevolg van de toename van de flexijobs. Ook het

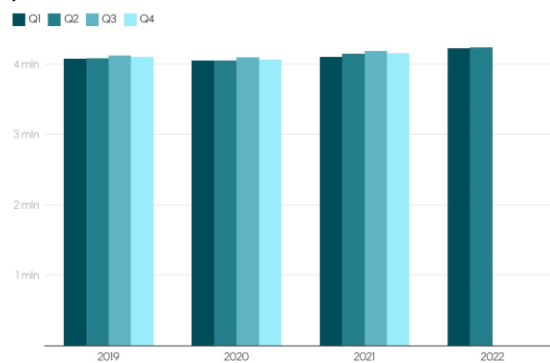
herstel van het arbeidsvolume deed zich sterker voor in de oudste leeftijdsgroepen (+1,8% bij de groep 50 tot en met 64 jaar, +17% bij de 65+).

FOCUS: Coronacrisis & arbeidsmarkt: conclusies van de RSZ¹⁴

Voor een overzicht van de impact van de coronacrisis op de loontrekkende tewerkstelling verwijzen we naar een afsluitend rapport van de RSZ op hun website. Ze komen tot de conclusie dat er verschillen zijn tussen de evoluties in het aantal arbeidsplaatsen en het arbeidsvolume. Door de tijdelijke werkloosheid, die ervoor zorgde dat werkgevers hun personeel in dienst konden houden maar tegelijk op tijdelijke werkloosheid konden zetten, bewoog het arbeidsvolume redelijk flexibel op de golven van de coronacrisis en de socio-economische maatregelen. Voor het aantal arbeidsplaatsen zijn er daarentegen op het eerste gezicht minder prominente veranderingen te zien. Vanaf 2022, lijkt de impact van de COVID-crisis voorbij te zijn. De tewerkstelling kent in 2022 immers een sterke stijging ten opzichte van de jaren daarvoor. (zie grafiek 3)

Grafiek 3. Globaal aantal arbeidsplaatsen en arbeidsvolume per jaar/kwartaal, 2019-2022

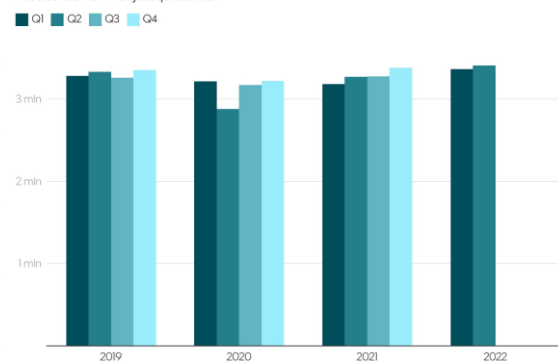
Figuur 1: Globaal aantal arbeidsplaatsen per jaar/kwartaal

Bron: RSZ

Figuur 2: Globaal arbeidsvolume per jaar/kwartaal

Arbeidsvolume in voltijdsequivalenten

Bron: RSZ

Bron: RSZ

Al zijn er wat betreft de evolutie van de arbeidsplaatsen en -volume eveneens verschillen naar sectoren, type prestatie, geslacht, leeftijd en regio.

Het aandeel **volwassenen** (18-59 jaar) dat leeft in een **huishouden waar niemand betaald werk** verricht, was in januari gelijk aan 10,0% en steeg daarna tot 12,6% in februari 2023. Voor maart (10,7%) en (voorlopig) april (10,4%) schommelt dit aandeel rond de 10,5%. Het aandeel **kinderen** dat leeft in een baanloos huishouden, is in januari gelijk aan 11,4% en daalt tot 10,1% in februari 2023. Voor maart en april 2023 bedraagt dit aandeel respectievelijk 11,1% en (voorlopig) 11,6% (Bron: Statbel)

¹⁴[Coronacrisis en arbeidsmarkt | RSZ](#)

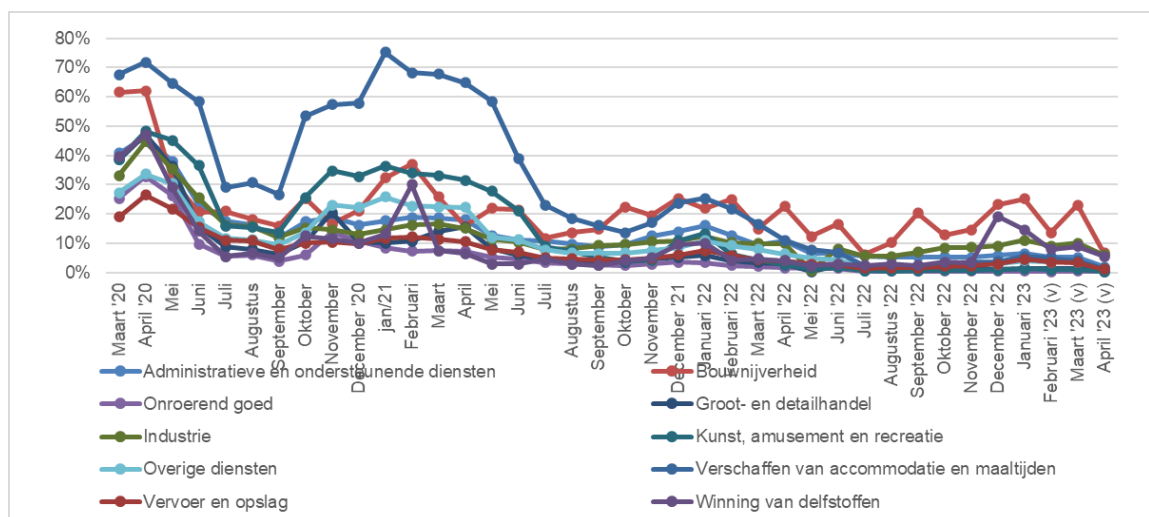
Het aantal betrokkenen bij een aankondiging van een procedure van **collectief ontslag** is in april (158) en mei (610) opnieuw lager dan de maanden ervoor.

Tijdelijke werkloosheid

Globaal genomen houdt de tijdelijke werkloosheid een pre-crisis niveau aan. Het aantal werknemers in tijdelijke werkloosheid komt in april 2023 op 192.587 fysieke eenheden, wat overeenkomt met 42.267 budgettaire eenheden rekening houdend met het beperkte aantal dagen van werkloosheid in de loop van de maand. De **tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven**¹⁵, een crisismaatregel die momenteel van toepassing is, wordt minder sterk benut dan de coronamaatregelen van 2020-2022. Het betreft in april nog slechts 7.450 eenheden, een daling tegenover voorgaande maanden.¹⁶

In grafiek 4 zien we dat het stelsel van de tijdelijke werkloosheid in 2023 vooral gebruikt wordt in de bouw- en de industriële sector. Dat verklaart waarom het grootste deel van de personen die (minstens één dag van de maand) tijdelijk werkloos waren in de eerste maanden van 2023 mannen zijn (76,9% van de tijdelijke werklozen in april). 50-60-jarigen zijn ook oververtegenwoordigd in TW ten opzichte van hun aandeel bij de loontrekkenden, net als kortgeschoolden (met 39,8 procentpunten ten opzichte van hun aandeel in de loontrekkenden) en personen met een buitenlandse nationaliteit (+9,8 procentpunten).

Grafiek 4. Aandelen personen voor wie een betaling tijdelijke werkloosheid werd geregistreerd op het totaal werknemers per sector, voor de 10 sectoren met de hoogste aandelen (maart 2020 – april 2023)

(v): voorlopige cijfers

Bron: RVA; Berekeningen: FOD WASO

Zelfstandigen

In 2022 waren er in totaal zo'n 2.084 **faillissementen onder zelfstandigen**. Dit is hoger dan in 2020 (1.601) en 2021 (1.566), de twee COVID-jaren. De

¹⁵ <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblade/5>

¹⁶ Data RVA (<https://www.rva.be/statistieken/cijfers/tijdelijke-werkloosheid-energie>).

steunmaatregelen die genomen zijn tijdens de COVID-pandemie zullen hier wellicht een rol hebben gespeeld. Het aantal in 2022 ligt echter wel iets lager dan in 2019 (2.186). Globaal situeert het aantal faillissementen zich dus opnieuw rond het pre-covid niveau.

Wanneer we kijken naar het aantal maandelijkse faillissementen onder zelfstandigen zien we dat dit aantal in maart 2023 gelijk was aan 208 en in april iets lager, namelijk 172. In mei 2023 stijgt het aantal opnieuw tot boven de 200, namelijk 213. Het voorlopige cijfer voor juni bedraagt 100.

Volgens cijfers van het RSVZ, hebben 57 zelfstandigen tijdens het 1ste kwartaal van 2023 (en laatste kwartaal, want de maatregel werd niet verlengd), genoten van de bepalingen crisisoverbruggingsrecht 'energie'.

Inkomen, armoede en sociale bijstand

Maatschappelijke hulp- en dienstverlening door de OCMW's

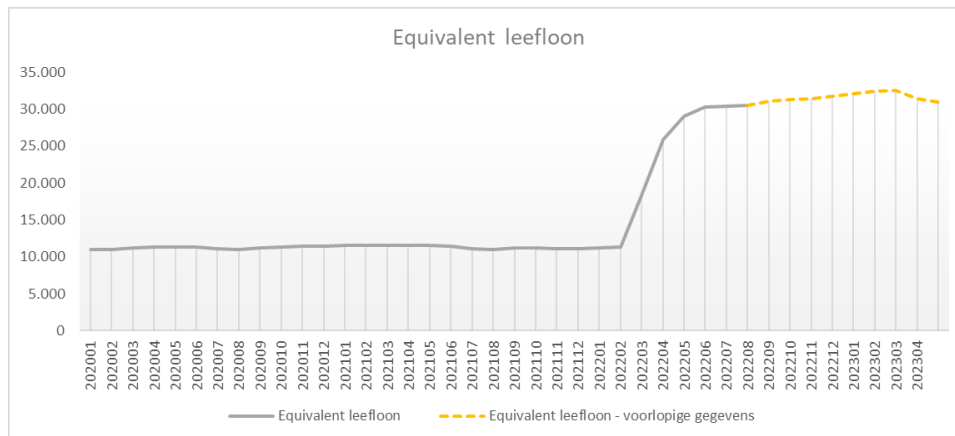
Voor het uitbreken van de coronacrisis (2019) bedroeg het aantal rechthebbenden op maatschappelijke integratie ongeveer 160.000 op maandbasis, waarvan bij benadering 147.000 een leefloon ontvingen. Om de effecten van de coronacrisis in de sociale bijstand sneller en meer gedetailleerd te kunnen monitoren, heeft de POD Maatschappelijke Integratie een specifieke enquête opgezet bij de OCMW's en werk gemaakt van schattingen op basis van voorlopige administratieve gegevens.¹⁷

De start van de coronacrisis markeerde het begin van een sterk stijgende trend die in februari 2021 een hoogtepunt bereikte met 160.000 personen die een **leefloon** ontvingen op maandbasis. Nadien stellen we een sterke terugval vast tot ongeveer 151.000 personen in december 2021. Nadien daalde dit aantal. Op basis van voorlopige gegevens schatten we dat het aantal personen met een leefloon in mei 2023 ligt op ongeveer 156.000 personen. Dit is gelijkaardig aan het aantal een jaar geleden, maand op maand en aldus redelijk stabiel.

Het aantal personen met een **equivalent leefloon** bleef globaal genomen zeer stabiel tijdens de coronacrisis rond de 11.000 personen. Ingevolge de Oekraïne crisis zagen we begin 2022 een sterke toename tot ongeveer 30.000 personen met equivalent leefloon. Dit cijfer heeft zich gestabiliseerd sinds de zomer van 2022. Deze sterke stijging is dus te verklaren door de personen die gevlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne en het statuut van 'tijdelijke bescherming' krijgen. Op basis hiervan kunnen ze beroep doen op het OCMW voor een equivalent leefloon.

¹⁷ Zie onder voetnoot 'methodologische noot over voorlopige administratieve gegevens'.

Grafiek 5. Equivalent leefloon

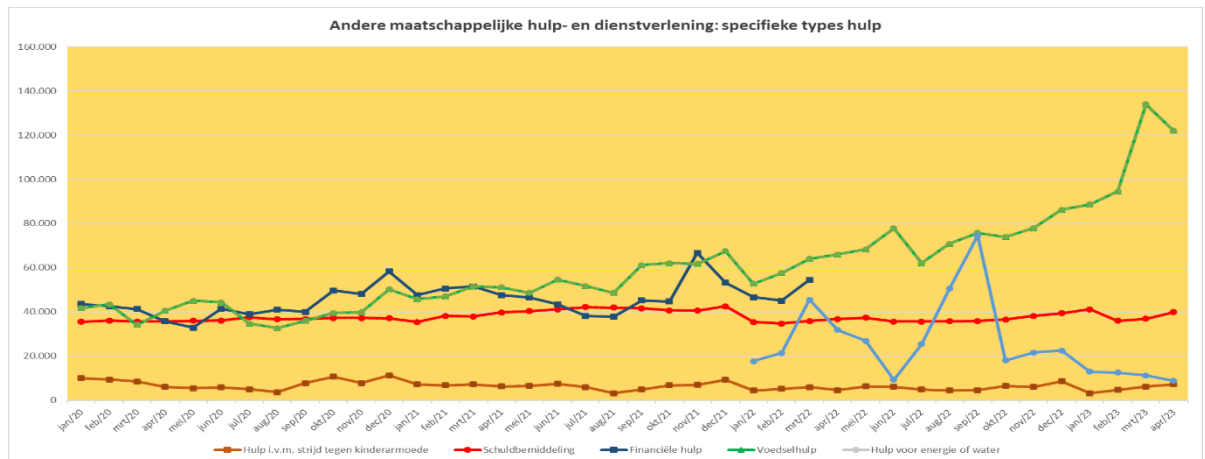
Bron: POD Maatschappelijke Integratie

Op basis van het aantal beslissingen tot toekenning van het equivalent leefloon die door de OCMW's zijn doorgegeven aan de POD MI voor mei 2023 zijn er tot nu toe 31.732 beslissingen tot toekenning van een equivalent leefloon aan ontheemden uit Oekraïne. Aangezien het gemiddeld aantal personen per dossier 1,6 bedraagt, komt dit overeen met 51.332 personen in totaal.¹⁸

Op basis van de enquête bij OCMW's zien we tijdens de coronacrisis een zeer sterke stijging van **andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening** tot een hoogtepunt van ongeveer 340.000 aanvragen bij de OCMW's op maandbasis. Het afgelopen jaar 2022 en tot op heden, heeft dit cijfer zich grosso modo gestabiliseerd op ongeveer 280.000 tot 300.000 maandelijkse steunaanvragen. Het laatste beschikbare cijfer uit de enquête van de POD MI bij de OCMW's geeft voor april 2023 een totaal van ongeveer 314.000 steunaanvragen. Dit blijft een bijzonder hoog getal. Opvallend zijn de 40.000 aanvragen die de OCMW's in deze maand kregen voor schuldhulpbemiddeling. Het is niet zo dat dit aantal sterk stijgt, maar het blijkt dat het gemiddeld bedrag aan schuld per dossier wel stijgend is. De vraag naar voedselhulp blijkt ook hoog te blijven met naar schatting ongeveer 120.000 steunaanvragen bij de OCMW's per maand. De vraag stelt zich in welke mate de inflatie van de voedselprijzen over het voorbije jaar een rol speelt bij het aanhoudend hoge niveau van deze vorm van steunaanvragen.

¹⁸ Er kan een tijdsverschil zijn tussen het aantal door de OCMW's effectief geregistreerde steunaanvragen en het aantal door de PODMI geregistreerde beslissingen tot toekenning wegens de administratieve termijnen. Voor meer details, zie: <https://www.mi-is.be/nl/studies-publicaties-statistieken/personen-uit-oekraïne-onder-tijdelijke-bescherming>

Grafiek 6 Andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening

Bron: POD Maatschappelijke Integratie

Inkomen & Armoede

Cijfers over inkomen en armoede laten geen snelle, up-to-date monitoring toe aangezien ze doorgaans slechts jaarlijks worden gepubliceerd. Om toch een idee te krijgen van hoe het inkomen en/of de armoedecijfers evolueren baseren we ons op onderzoeken en prognoses.

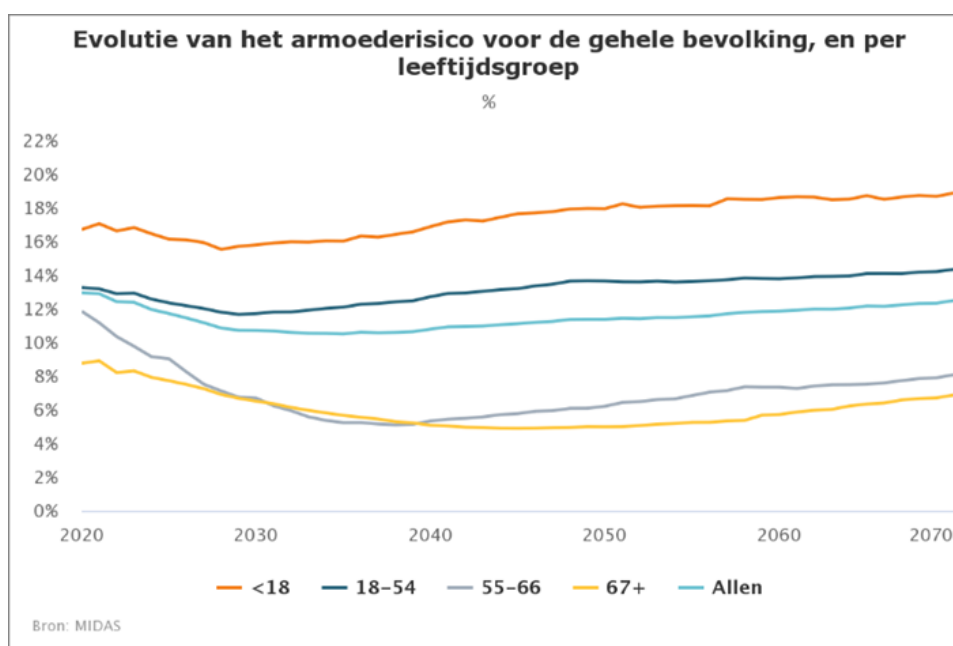
Zo verwacht het Federaal Planbureau in haar economische vooruitzichten van juni 2023 dat het *reëel beschikbaar gezinsinkomen* van particulieren, daalt met 1,3% in 2022, maar opnieuw stijgt vanaf 2023 met 4,4% in 2023, 1,0% in 2024 en 1,9% in 2025. Volgens de economische projecties van juni 2023 van de NBB, zal het reëel beschikbaar inkomen van particulieren stijgen met 3,6% in 2023, met 1,2% in 2024 en 1,5% in 2025.

Focus: Projecties armoederisico en inkomensongelijkheid: daling Belgisch armoederisico tot 2030, daarna stijging tot 2070

Eind mei publiceerde het Federaal Planbureau een working paper¹⁹ met nieuwe projecties²⁰ omtrent armoederisico's en inkomensongelijkheid tot 2070 op basis van het gereviseerde dynamische microsimulatiemodel MIDAS 2.0²¹. De resultaten van het model worden vooral gedreven door de veronderstelde ontwikkelingen inzake werkgelegenheid, inkomen uit arbeid en sociale bescherming. Inkomens uit vermogen en de aanvullende pensioenen in de 2de en 3de pijlers zijn niet opgenomen in het gebruikte inkomensconcept. Dit heeft implicaties voor de vergelijkbaarheid van de geprojecteerde armoederisico's en ongelijkheidsmaatstaven met de geobserveerde waarden op basis van de EU-SILC.

Volgens deze working paper zou het armoederisico²² van de Belgische bevolking dalen tot 2030 en nadien opnieuw stijgen. Er zijn echter verschillen per leeftijdsgroep (zie grafiek 7).

Grafiek 7. Evolutie van het armoederisico, totaal en naar leeftijdscategorie (in %)

Bron: Federaal Planbureau

De inkomensongelijkheid onder de gehele bevolking zou dalen tot het begin van de jaren 2030, om vanaf het begin van de jaren 2040 weer te stijgen.

Er zijn vier belangrijke, onderliggende ontwikkelingen voor het verloop van het armoederisico en de inkomensongelijkheid, namelijk:

1. de veronderstelde evolutie van de werkzaamheidsgraad: tot het midden van de jaren 2030 wordt de werkzaamheidsgraad verondersteld te stijgen, waardoor de proportie huishoudens waar niemand betaald werk heeft, daalt;
2. het veranderende profiel van personen in een baanloos huishouden: meer invaliden, minder werklozen en 'overige niet-

actieven' (vb. personen met een leefloon) tot het midden van de jaren 2030;

3. de veronderstelde loonevolutie en ontwikkeling van vervangingsinkomens: in het gebruikte referentiescenario worden alle minimumuitkeringen aangepast met 1% vanaf 2025 en bereikt de loongroei zijn lange-termijn niveau van 1,5% per jaar in 2045. De onderliggende veronderstellingen inzake loon en inkomensontwikkeling impliceren dat de minimumuitkeringen voor invaliden en werklozen en het leefloon, evenals de minimumpensioenen en de IGO, vanaf dan achteruit gaan ten opzichte van de armoededrempel vanaf het midden van de jaren 2030;
4. het toenemend aantal vrouwen met een eigen rustpensioen, waardoor vooral het armoederisico van oudere koppels daalt.

Monitoring van de levensomstandigheden

De recentste bevraging van Statbel naar de levensomstandigheden van de Belgische bevolking²³ laat zien dat er minder Belgen zijn die het moeilijk hebben om rond te komen in het eerste kwartaal van 2023 ten opzichte van het laatste kwartaal van 2022.

Concreet geeft, volgens deze cijfers, 43% van de Belgische bevolking aan het zeer moeilijk, moeilijk of eerder moeilijk te hebben om rond te komen met het totale beschikbare inkomen van hun huishouden in het eerste kwartaal van 2023. In het vierde kwartaal in 2022 was dit nog ongeveer 46,7%. Deze daling is ook op te merken voor de verschillende inkomensgroepen met uitzondering van de laagste inkomens (grafiek 8).

¹⁹ De resultaten in deze working paper worden voorgesteld coherent met de hypothesen en de projecties van de bevolking, arbeidsmarkt en inkomens die de *Studiecommissie voor de Vergrijzing in haar rapport van 2022* gebruikte voor de projecties van de financiële houdbaarheid van het pensioensysteem.

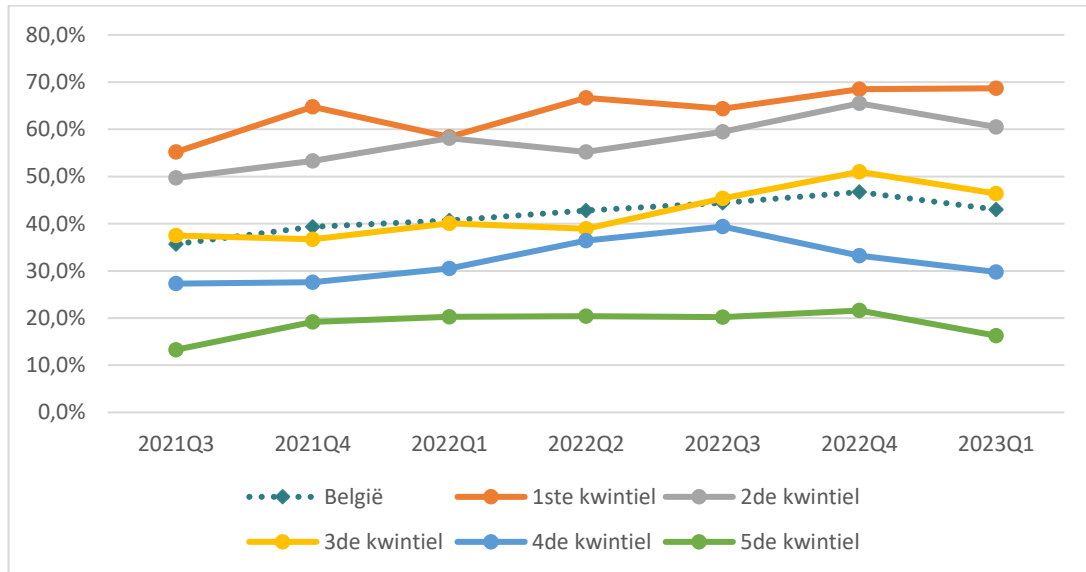
²⁰ [Federaal Planbureau - Publicatie - Armoederisico's en inkomensongelijkheid tot 2070. Projecties van het gereviseerde dynamische microsimulatiemodel MIDAS 2.0](#)

²¹ Daarnaast publiceerde het Federaal Planbureau in januari 2023 een verslag dat de revisie van het MIDAS model en enkele belangrijke nieuwe modules in meer detail beschrijft. Het is aangewezen om deze publicatie en bovengenoemde working paper samen te bekijken. Zie: [Federaal Planbureau - Publicatie - MIDAS 2.0. Revisie van een dynamisch microsimulatiemodel](#)

²² Een persoon loopt een risico op armoede indien zijn of haar huishouden een equivalent beschikbaar inkomen heeft dat lager is dan de armoededrempel, gedefinieerd als 60% van het mediaan equivalent beschikbaar inkomen in dat jaar.

²³ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/driemaandelijke-monitoring>

Grafiek 8. Aandeel dat aangeeft het zeer moeilijk, moeilijk of eerder moeilijk heeft om de eindjes aan elkaar te knopen (in %), totaal en per inkomenskwintiel, België, T3 2021 – T1 2023

Bron: Statbel, Driemaandelijke monitoring van de leefomstandigheden

Hieraan gelinkt, laten de resultaten van de enquête ook zien dat de tevredenheid met de financiële situatie van het huishouden eveneens toenam. In het vierde kwartaal van 2022 gaven de Belgen nog een score van 6,7 op 10 over hun financiële situatie, in het eerste kwartaal 2023, nam dit lichtjes toe tot 6,9 op 10. Daarnaast is het aandeel Belgen dat een hoger inkomen in vergelijking met 12 maanden ervoor vermeldt, gestegen. Het gaat over 36,9% van de Belgen in het eerste kwartaal van 2023, ten opzichte van 21,4% in het vierde kwartaal van 2022. De voornaamste reden voor het hoger inkomen was de indexering.

Ruimere sociale ontwikkelingen

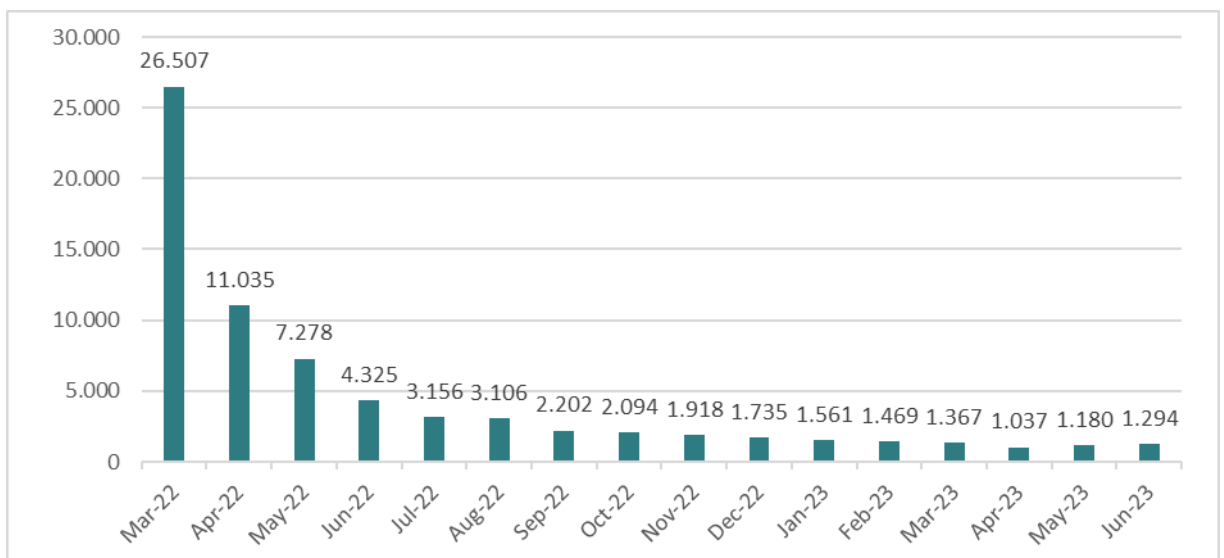
De Oekraïne crisis

Het gewapend conflict in Oekraïne zorgt voor een stroom aan vluchtelingen naar Europa. Ook voor België vormt deze vluchtelingenstroom een nieuwe uitdaging. Het is immers duidelijk dat een inwijking van vluchtelingen van dergelijke omvang ook een aantal sociale uitdagingen met zich zal meebrengen.

Profiel

In 2022 ontvingen 63.356 personen een attest tijdelijke bescherming in België. In april en mei 2023 ontvingen er respectievelijk 1.037 en 1.180 personen een attest tijdelijke bescherming in België. Op 30 juni waren dit er voor juni 1.294 (grafiek 9). Dit maakt het totaal voor 2023 gelijk aan 7.908 op 30/06.

Grafiek 9. Evolutie van het aantal tijdelijke beschermingscertificaten afgegeven door de Dienst Vreemdelingenzaken, per maand, België, 10 maart 2022 tot 30 juni 2023

Bron: Dienst Vreemdelingenzaken²⁴

Tussen 10 maart 2022 en 30 april 2023, had de overgrote meerderheid van personen met tijdelijke bescherming effectief de Oekraïense nationaliteit (97,7%). Daarnaast gaat het voornamelijk om (meerderjarige) vrouwen (44,6%) en minderjarigen (32,4%). Kinderen jonger dan 12 jaar maken 22% uit van het totale aantal personen. Daarnaast werden er 1.245 niet-begeleide minderjarigen geregistreerd, waarvan 81,8%; 12 tot 17 jaar is.

Sinds 10 maart 2022, hadden volgens Fedasil 17.155 personen nood aan opvang (cijfer op 28/06). Het zijn voornamelijk families (84,4%), naast alleenstaande vrouwen (8,4%) en alleenstaande mannen (6,5%). Het aandeel

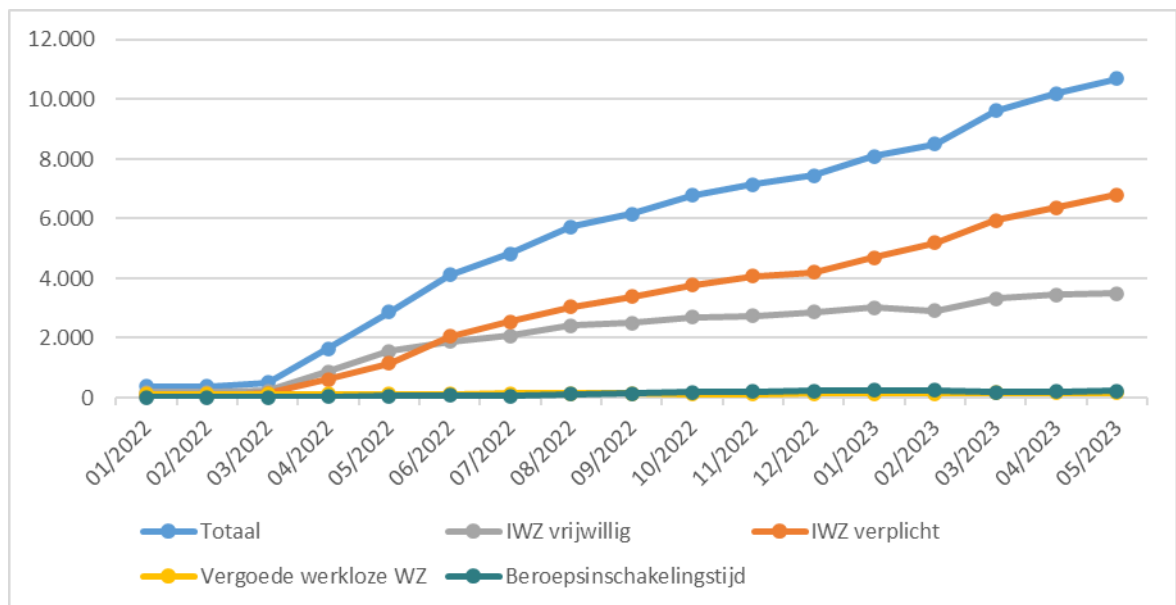
²⁴ [Tijdelijke bescherming | IBZ](#)

niet-begeleide minderjarigen in crisisaccommodatie is relatief klein (0,2% meisjes en 0,4 jongens).²⁵

Arbeidsmarktintegratie

Algemeen zijn er nog niet veel (goede) data beschikbaar over de sociaaleconomische situatie en arbeidsmarktintegratie van ontheemden uit Oekraïne. We beschikken echter wel over gegevens van Oekraïners die zich vrijwillig inschrijven als werkzoekenden. In deze data over **vrijwillig ingeschreven (niet-vergoede) werkzoekenden** – dit is de categorie waarin o.a. mensen van buitenlandse nationaliteit terechtkomen die de Belgische arbeidsmarkt betreden als werkzoekende – zien we de laatste tijd sterke stijgingen bij werkzoekenden met de Oekraïense nationaliteit²⁶. Hoewel het een groep van beperkte omvang blijft.

Grafiek 10. Evolutie aantal ingeschreven werkzoekenden met de Oekraïense nationaliteit, totaal en naar type, januari 2022- mei 2023

Bron: RVA, gebaseerd op gegevens van de gewestelijke instanties voor arbeidsbemiddeling

In maart 2023 zijn er in totaal (op basis van gegevens van de gewestelijke instanties voor arbeidsbemiddeling) 9.627 Oekraïners ingeschreven als werkzoekende waarvan 3.328 als vrijwillig ingeschreven werkzoekenden (IWZ). In april en mei 2023 stijgt het totaal aantal ingeschreven Oekraïners boven de 10.000, respectievelijk 10.210 en 10.697. Het aandeel vrijwillig ingeschreven Oekraïners is voor april en mei 2023 gelijk aan respectievelijk 3.451 en 3.503. (grafiek 11). Hiervan zijn ongeveer 72% vrouwen.

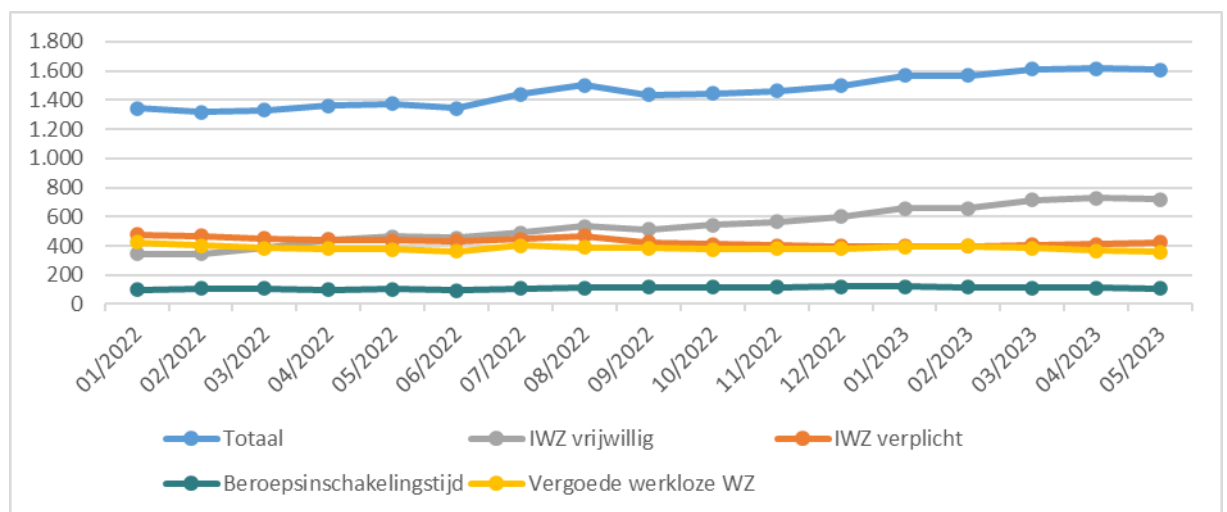
²⁵ [Ontheemden uit Oekraïne | Statbel \(fgov.be\)](#)

²⁶ Merk op dat deze gegevens dus betrekking hebben op personen met de Oekraïense nationaliteit, Oekraïense vluchtelingen met tijdelijke bescherming kunnen uit deze data niet worden onderscheiden. Hetzelfde geldt ook voor onderdanen van derde landen.

In maart, april en mei 2023 zijn er respectievelijk zo'n 529, 391 en 351 Oekraïners ingestroomd tot de vrijwillig IWZ. Tot slot zijn er in diezelfde maanden respectievelijk 347, 239 en 214 Oekraïense uitstromers uit de vrijwillig IWZ.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal ingeschreven werkzoekenden onder personen met de Russische nationaliteit. Terwijl er voor de oorlog in januari 2022 nog in totaal 1.343 personen met de Russische nationaliteit ingeschreven waren als werkzoekenden, waarvan 343 als vrijwillig IWZ, stegen deze aantallen geleidelijk naar respectievelijk 1.608 en 720 voor mei 2023. Voor de maanden maart, april en mei 2023 zien we echter een stabilisatie van deze cijfers (Grafiek 11). Het absolute aandeel van deze groep blijft echter relatief klein.

Grafiek 11. Evolutie aantal ingeschreven werkzoekenden met de Russische nationaliteit, totaal en naar type, januari 2022- mei 2023

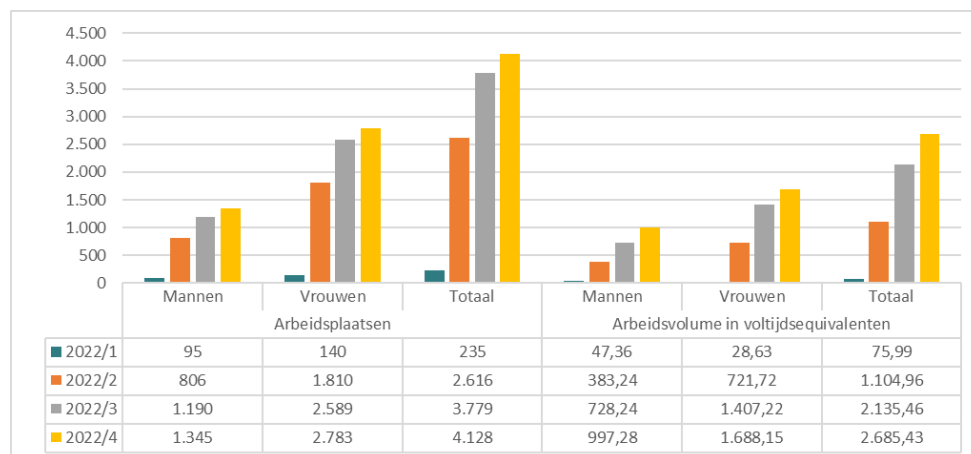

Bron: RVA, gebaseerd op gegevens van de gewestelijke instanties voor arbeidsbemiddeling

FOCUS: geleidelijke stijging in de tewerkstelling van Oekraïense vluchtelingen in België

De **tewerkstelling** onder Oekraïense vluchtelingen met een tijdelijke verblijfsstatuur steeg geleidelijk doorheen 2022 in België (Bron: RSZ & KSZ). In Q2 2022 waren er in totaal zo'n 4.236.436 *arbeidsplaatsen*²⁷ op de laatste dag van het kwartaal waarvan 2.616 betrekking hadden *Oekraïense vluchtelingen met een tijdelijke verblijfsstatuur*. In Q4 steeg dit aantal tot 4.128 (t.o.v. 4.219.000 totale arbeidsplaatsen). Dit komt overeen met een *arbeidsvolume* van respectievelijk 1.105,0 voltijdsequivalenten in Q2 en 2.684 voltijdsequivalenten in Q4 (zie grafiek 12).

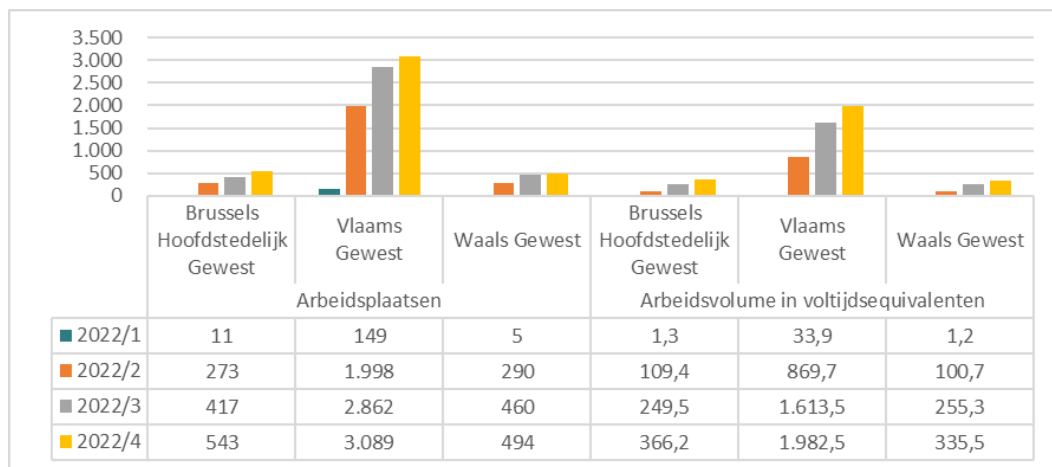
Grafiek 12. Telling in arbeidsplaatsen (laatste dag van het kwartaal) en telling in arbeidsvolume in voltijdsequivalenten, naar geslacht en totaal, Oekraïense vluchtelingen met een tijdelijk verblijfsstatuur, 1ste kwartaal 2022 - 4de kwartaal 2022, België

Bron: RSZ & KSZ

Het gaat betreffende de Oekraïense vluchtelingen voornamelijk om vrouwen, personen tussen de 25 en 39 jaar, actief in de commerciële dienstverlening en personen met als verblijfplaats het Vlaams Gewest. Grafiek 13 toont nog eens de regionale verschillen in België op vlak van tewerkstellingen van Oekraïense vluchtelingen. (Bron: RSZ & KSZ)

Grafiek 13. Telling in arbeidsplaatsen (laatste dag van het kwartaal) en telling in arbeidsvolume in voltijdsequivalenten, naar hoofdverblijfplaats-gewest, Oekraïense vluchtelingen met een tijdelijk verblijfsstatuur, 1ste kwartaal 2022 - 4de kwartaal 2022

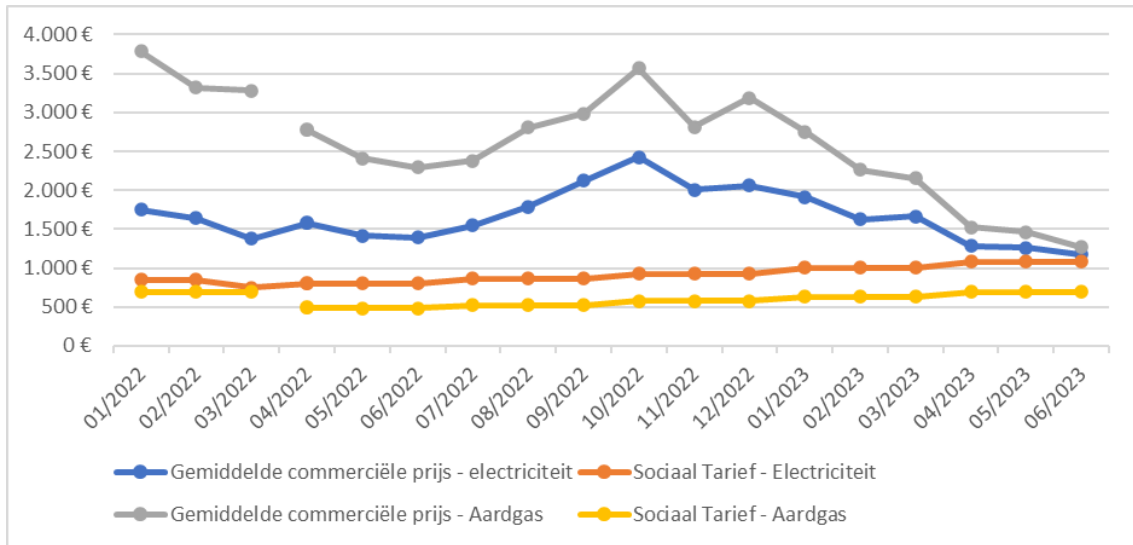
Bron: RSZ & KSZ

De energiecrisis

De energiecrisis en hoge energieprijzen waren een grote uitdaging in 2022 en mogelijks ook in 2023 aangezien het conflict in Oekraïne voortduurt. Op basis van de cijfers over de gemiddelde jaarfactuur voor elektriciteit en aardgas, beschikbaar gesteld door de Commissie voor de regulering van de Elektriciteit en het Gas (GREC), kunnen we een beeld krijgen van de evolutie van deze prijzen. Onderstaande grafiek geeft deze gegevens weer.

²⁷ Extra info over de methodologie voor de berekening van de telling in arbeidsplaatsen en arbeidsvolume is terug te vinden op de website van de RSZ zie bv. <https://www.rsz.be/stats/verdeling-van-de-arbeitsplaatsen-naar-plaats-van-tewerkstelling#methodology> en <https://www.rsz.be/gemeenschappelijke-variabelen>

Grafiek 14. Evolutie van de gemiddelde jaarfactuur²⁸ (all-in) voor elektriciteit en aardgas, commerciële prijs en sociaal tarief, huishoudelijke klanten²⁹, België, januari 2022 tot juni 2023

Bron: Commissie voor de regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), boordtabel

Voor de eerste helft van 2023, zien we een dalende trend voor de energieprijzen in België. Na een lichte stijging in maart 2023 (1.667,54 euro), daalt de **gemiddelde jaarfactuur voor elektriciteit** opnieuw verder in april (1.279,90 euro), mei (1.263,79 euro) en juni (1.177,83 euro). Ook de **jaarfactuur voor aardgas** daalt verder van 2.152,94 euro in maart 2023 tot 1.265,23 euro in juni 2023.

De **sociale tarieven**³⁰ blijven in vergelijking met de commerciële prijzen stabiel maar tonen de laatste maanden wel een licht stijgende trend. Het sociale tarief voor elektriciteit stijgt licht in april, mei en juni tot 1.078,25 euro ten opzichte van 1.001,14 euro in maart 2023. Daarnaast stijgt ook het sociale tarief voor aardgas licht van 634,51 euro in maart tot 694,86 in april, mei en juni 2023.

²⁸ De jaarfactuur is een simulatie op basis van een gegeven standaard verbruiksniveau, de prijsformules en tariefiches zoals gepubliceerd door de energieleveranciers voor de desbetreffende maand. Bron: <https://www.creg.be/nl/professionals/marktwerking-en-monitoring/boordtabel>

²⁹ Voor huishoudelijke klanten, wordt de jaarfactuur van elektriciteit berekend voor een jaarverbruik van 3.500 kWh met een enkelvoudige meter. Dit profiel geldt als standaard verbruikprofiel. Voor huishoudelijke klanten, werd de jaarfactuur van aardgas berekend voor een jaarverbruik van 23.260 kWh. De CREG heeft echter beslist om haar standaard aardgasverbruikprofiel voor particuliere aan te passen naar een representatiever jaarverbruik van 17.000 kWh vanaf 1 april 2022. Bijgevolg is er een breuk in de resultaten in april 2022.

³⁰ De CREG berekent het bedrag van het sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas om de 3 maanden. Aangezien het sociaal tarief wordt berekend op basis van het commerciële tarief (het goedkoopste van de markt) stijgt (of daalt) het sociaal tarief ook als dit commercieel tarief stijgt (of daalt). De stijging (of daling) van de energieprijzen wordt dus ook doorgerekend in het sociaal tarief. Door de maatregel om het sociaal tarief te plafonneren kunnen eventuele stijgingen ervan worden beperkt. Meer info over het sociaal tarief en zijn berekening: [Sociaal tarief | CREG : Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas](#). Let wel op bovenstaande cijfers geven de gemiddelde jaarfactuur weer o.b.v. de boordtabel van de Creg.

In het kader van de stijgende energieprijzen heeft de overheid beslist dat personen die recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming³¹ en een contract hebben afgesloten voor de aankoop van elektriciteit en aardgas voor eigen gebruik (cf. huishoudelijk klant), in 2021 en 2022 tijdelijk recht hebben op het sociaal tarief³². Deze maatregel werd verlengd tot 1 juli 2023. Algemeen zou er een stijging van 103% tot 123% zijn van het aantal begunstigden van het sociaal tarief op federaal niveau in het 1ste trimester 2023 in vergelijking met het 1^e trimester 2020. Terwijl in het eerste kwartaal in 2020 nog 8,5% van de gezinnen recht had op het sociale tarief, is dit voor het eerste kwartaal in 2023 meer dan verdubbelt tot 18,5%³³.

Potentiële impact op het inkomen

Deze hoge energieprijzen oefenen potentieel een grote druk uit op het huishoudbudget. Dit blijkt ook wanneer we de verhouding van het jaarlijks mediaan equivalent beschikbaar inkomen³⁴ op basis van de EU-SILC 2022 (inkomens 2021)³⁵ en de (gesimuleerde) jaarlijkse factuur voor elektriciteit en aardgas voor een standaardverbruik met elkaar vergelijken doorheen de tijd. In juni 2021 maakte deze jaarfactuur voor elektriciteit nog ongeveer 3% uit van het jaarlijks mediane inkomen en de jaarfactuur voor aardgas 5%. Voor de meest recente cijfers (juni 2023) is dit aandeel gelijk aan 4% voor elektriciteit en 4% voor aardgas.

De verhouding van de gesimuleerde jaarfactuur van elektriciteit voor een standaardverbruik met de armoedegrens (gebaseerd op EU-SILC 2022) voor een alleenstaande³⁶ bedroeg in juni 2021 nog ongeveer 6%. Dit bedroeg in juni 2023; 6%. Voor aardgas, waren deze percentages gelijk aan zo'n 8% in juni 2021 in vergelijking met 7% in juni 2023. Een standaardverbruik voor elektriciteit en gas nam dus in juni 2023 13% van de armoededrempel voor een alleenstaande in. Voor een koppel met 2 kinderen was dit 6%.

Er weze opgemerkt dat deze cijfers enkel worden weergegeven als **indicatie van de potentiële impact** op het mediane huishoudinkomen en een inkomen op de armoedegrens. Deze cijfers zijn niet gedifferentieerd naar concrete situaties en ze geven dan ook niet de reële verhoudingen van het verbruik in relatie tot het inkomen weer.

³¹ <https://www.inami.fgov.be/nl/themas/kost-terugbetaling/financiele-toegankelijkheid/Paginas/verhoogde-tegemoetkoming-betere-vergoeding-medische-kosten.aspx>, de tijdelijke uitbreiding van het sociale tarief is verlengd tot maart 2023

³² <https://economie.fgov.be/nl/themas/energie/energieprijzen/sociaal-tarief-voor/sociaal-tarief-voor>

³³ <https://www.creg.be/nl/publicaties/verslag-ra2556>

³⁴ Op dit moment gebruiken we het mediaan equivalent beschikbaar inkomen om een eerste indicatie te krijgen van de invloed van de stijgende energieprijzen op het inkomen. In volgende updates, zullen we eerder het beschikbare inkomen gebruiken.

³⁵ Het mediaan gezinsinkomen en de armoedegrens werden geïndexeerd, hierbij werd de indexeringen van de uitkeringen gevolgd. Zie <https://socialsecurity.belgium.be/nl/cijfers-van-sociale-bescherming/statistische-publicaties/indexering-van-de-sociale-uitkeringen>

³⁶ Armoededrempel voor alleenstaande = 16.388 (niet-geïndexeerd) (EU-SILC 2022)